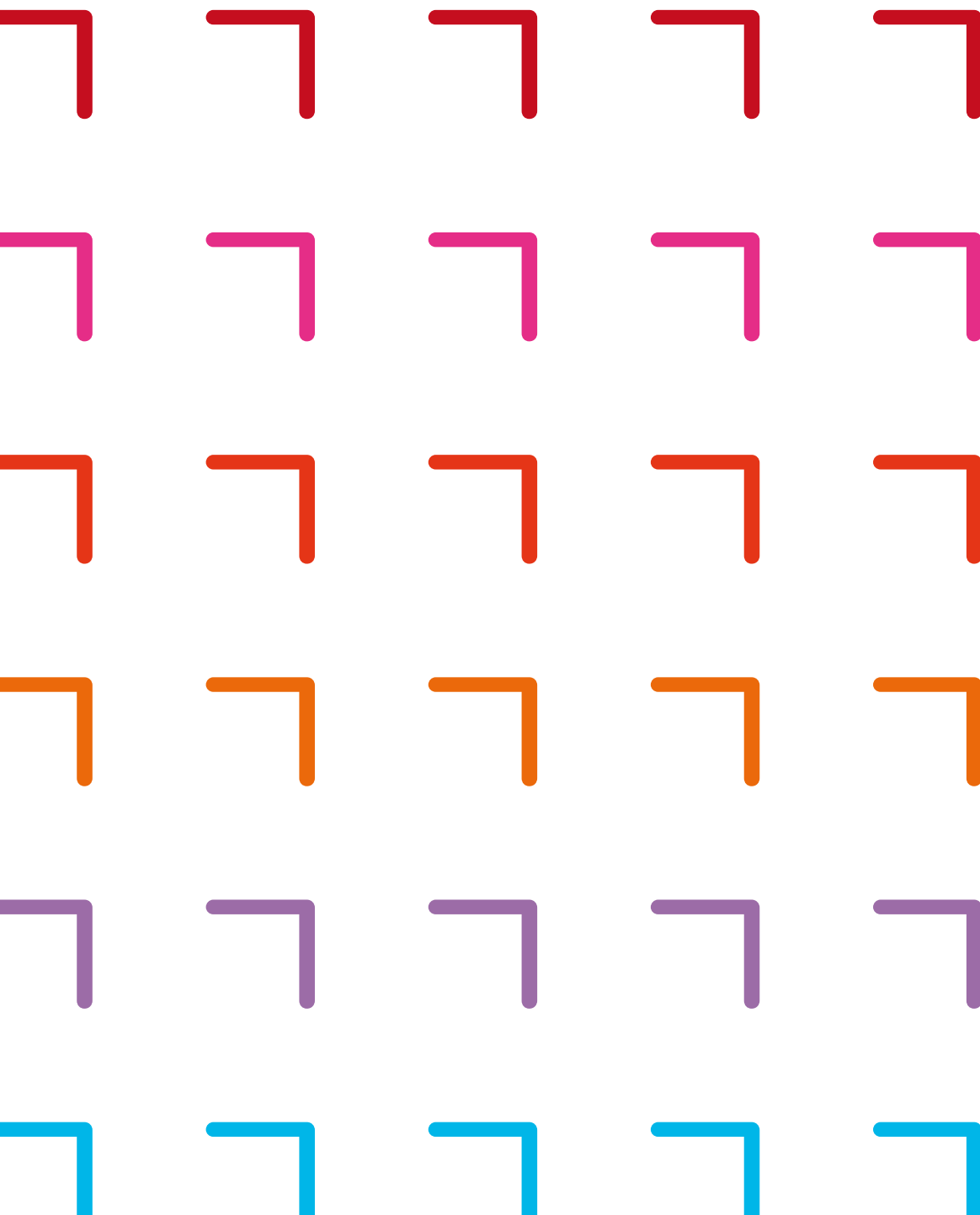

ADVIES 214
BEGROTING WETENSCHAP
EN INNOVATIE 2016
17 DECEMBER 2015

INHOUD

EXECUTIVE SUMMARY

MANAGEMENTSAMENVATTING

SITUERING

DEEL I: ADVIES

1. GRAAG MEER TRANSPARANTIE IN BEGROTING
2. GROEIPAD NAAR 3% VOOR O&O AANHOUDEN
3. IN VERHOUDING MEER EXTRA MIDDELEN NAAR W&I
4. GROEIPAD INVESTERINGEN OOK EFFECTIEF INZETTEN VOOR O&O
5. STRUCTUREEL INZETTEN VAN EXTRA MIDDELEN
6. EXTRA MIDDELEN INZETTEN IN FUNCTIE VAN EEN LANGETERMIJNVISIE
7. O&O IN BEDRIJVEN STIMULEREN MET PUBLIEKE O&O-MIDDELEN
8. FINANCIËLE MIDDELEN OVERGEDRAGEN IWT-KANALEN VRIJWAREN VOOR O&O
9. BRUGGEN BOUWEN NOODZAKELIJK
10. INZETTEN OP OPKRIKKEN SLAAGKANSEN BIJ FWO
11. GROEIPAD BIEDT PERSPECTIEVEN VOOR DOCTORAATSBEURZEN STRATEGISCH BASISONDERZOEK MET MAATSCHAPPELIJKE FINALITEIT

12. EEN VERRUIMDE ROL EN MEER SLAGKRACHT VOOR HET BOF

13. INTERNATIONALISERING KRACHT BIJZETTEN

14. TOEKOMSTIGE BEGROTINGSADVIEZEN

DEEL II: ANALYSE

1. VLAAMSE BEGROTING WETENSCHAP EN INNOVATIE 2016

1.1. Inleiding

1.2. Context

1.2.1. Herstructurering beleidsdomein EWI

1.2.2. Besparingen

1.2.3. Opheffing van het FFEU op 1 januari 2016

1.3. Groeipad voor O&O

1.4. Globale analyse begroting W&I 2016

1.5. Analyse programma's

1.5.1. Herschikking programma's

1.5.2. Programma EE 'Wetenschappelijk onderzoek - excellentie voor alles'

1.5.3. Programma EF 'Meer innovatie, kenniscreatie, - en kennisvalorisatie'

1.5.4. Programma EG 'Een groter draagvlak voor creativiteit, wetenschap en technologie'

1.5.5. Programma EA 'Apparaatskredieten'

1.5.6. Programma EC 'Een duurzaam economisch weefsel, het faciliteren van ondernemerschap'

1.6. Conclusie

BIJLAGEN

EXECUTIVE SUMMARY

In accordance with the provisions set by its founding decree, the Flemish Council for Science and Innovation (VRWI) issues an annual advisory report on the Science and Innovation budget. As always, this report builds on a thorough analysis of the budget figures.

The VRWI underlines that the European 3% target for Research and Development should remain the guideline – even so in tough budgetary times. It pleases the Council that the Flemish government is effectively carrying out the announced, modest steps in 2015 and 2016 in the growth path towards that 3% target. 2017, however will be the decisive year with the promised extra 195 million euro. The VRWI has some concerns in this regard. A stable growth path needs structural means and a steady growth and should serve a long term strategy. Moreover, the resources embedded in the growth path must be deployed in a useful manner and have to bring about positive effects on the ground.

The Flemish government wants to designate 7.5 million euros for applied biomedical research from the 2016 means from the growth path. This research programme, that will be coordinated by the Research Foundation - Flanders (FWO), already has a success rate of 25%, in contrast to the low success rate for FWO-projects and mandates. The VRWI believes this is a bad decision. Raising the success rate for FWO-projects and –mandates should have far higher priority.

The VRWI repeats its recommendations on the importance of a continued and fortified focus on the instruments and structures that bridge the gap between knowledge institutions and enterprise. However, this will not be sufficient. Additionally, collaboration opportunities ought to be created between the new government entities that will deal with Science and Innovation on the one hand and those concerned with the Economy on the other.

MANAGEMENTSAMENVATTING

In het kader van zijn decretale opdracht brengt de VRWI jaarlijks een advies uit bij de begroting Wetenschap en Innovatie (W&I). Dit advies wordt steeds onderbouwd door een grondige analyse van de begrotingscijfers.

De wijzigingen die de begroting van de Vlaamse overheid de laatste jaren heeft ondergaan - en nog steeds ondergaat - maken een analyse er niet eenvoudiger op. Bovendien is de begroting niet steeds een afspiegeling van de beleidsintenties. De VRWI pleit daarom voor meer transparantie in de begroting in de toekomst.

De VRWI vindt het noodzakelijk dat de Europese 3%-norm voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) in de toekomst het streefdoel blijft – ook in economisch minder gunstige tijden. Deze Europese norm is het richtsnoer bij uitstek om de investeringen in O&O te laten groeien. Maar 3% is eerder een minimum als we de internationale concurrentiepositie van Vlaanderen willen versterken, merkt de raad op. De Vlaamse Regering fungeert met haar publieke O&O-uitgaven als hefboom om private O&O-bestedingen te mobiliseren. De recente positieve trend in de bedrijfs O&O-uitgaven mag niet stilvallen.

De Raad stelt vast dat de Vlaamse Regering voorlopig woord lijkt te houden en de aangekondigde bescheiden opstappen in het groeipad in 2015 en 2016 daadwerkelijk uitvoert. Met een aangekondigde opstap van 195 miljoen euro zal 2017 echter het jaar van de waarheid worden. De VRWI plaatst toch enkele kanttekeningen. Een stabiel groeipad vereist structurele middelen en een graduele groei. De middelen uit het groeipad moeten zinvol worden ingezet in functie van een langetermijnvisie en een optimaal effect op het terrein. Indien we de 3%-norm effectief willen halen, moet er bij voorkeur ingezet worden op O&O. Dit geldt ook voor de investeringsmiddelen.

De VRWI heeft eerder de bezorgdheid geuit dat de O&O-middelen die vanuit het IWT aan het AIO worden overgedragen voor O&O moeten blijven gevrijwaard. Voor 2016 althans, en globaal gezien, is dit inderdaad het geval. Maar anderzijds is de VRWI bezorgd dat er bij een aantal overgedragen IWT-kanalen (O&O-bedrijfsprojecten, Tetra en projecten Landbouwonderzoek) middelen worden opzij gezet in een provisie. De 'IWT-programma's' zullen weliswaar nog voorwerp vormen van een grondige evaluatie. Bij financieringskanalen die hun slagkracht en effectiviteit bewezen hebben, moet ieder negatief effect worden vermeden en moeten de financiële middelen hun oorspronkelijke bestemming behouden.

De lage slaagpercentages (bij mandaten en projecten) bij het FWO zijn al lang een bron van zorg. Daarom vindt de raad het geen goede keuze dat de Vlaamse Regering 7,5 miljoen euro van de extra middelen uit het groeipad voor 2016 wil inzetten op toegepast biomedisch onderzoek. Het opkrikken van de slaagpercentages voor FWO-projecten en -(postdoc) mandaten over de hele lijn, is meer prioritair.

De VRWI herhaalt zijn aanbeveling uit zijn eerdere adviezen dat het zaak is om blijvend en versterkt in te zetten op instrumenten en structuren die de brug slaan tussen de kennisinstellingen en de bedrijven. Maar dit zal niet volstaan. Om te vermijden dat het wegwerken van de kloof tussen W&I en Economie een andere kloof doet ontstaan tussen de kennisinstellingen en de bedrijven, zal het nodig zijn om overleg te creëren binnen het nieuwe systeem.

Ten slotte vraagt de VRWI de Vlaamse Regering om voldoende financiële middelen uit te trekken voor de deelname van Vlaamse actoren aan Europese O&O&I-samenwerkingsprojecten.

SITUERING

In het kader van zijn decretale opdracht brengt de VRWI jaarlijks een advies uit bij de begroting Wetenschap en Innovatie (W&I).

Het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016 werd ingediend bij het Vlaams Parlement op 21 oktober 2015. Minister Philippe Muyters heeft het onderdeel van dit decreet dat betrekking heeft op het beleidsdomein E 'Economie, Wetenschap en Innovatie' toegelicht aan de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Innovatie en Wetenschapsbeleid op 12 november II.

In voorliggend advies is de initiële begroting 2016 voorwerp van een grondige analyse en bespreking. Vermits de VRWI het strategisch adviesorgaan is voor wetenschap en innovatie, en niet voor economie, beperkt het advies zich tot de beleidsvelden W&I uit de EWI-begroting.

Het begrotingsadvies werd voorbereid in de Expertengroep Indicatoren en Begroting (EGIB) van de VRWI. Voorliggend advies beslaat twee delen. De aanbevelingen zitten vervat in deel I; de onderbouwende analyse in deel II.

Dit advies wordt best samen gelezen met VRWI-advies 211 bij de Beleidsbrief WEWI 2015-2016 (d.d. 19 november 2015).

DEEL I: ADVIES

1. GRAAG MEER TRANSPARANTIE IN BEGROTING

De begroting van de Vlaamse overheid heeft de laatste jaren heel wat wijzigingen ondergaan. Zo wordt sinds enkele jaren gewerkt met begrotingsartikels in plaats van basisallocaties. Vanaf 2016 zal bij het FWO worden overgestapt op machtigingen voor de beleidskredieten.

Deze wijzigingen zijn wellicht vanuit begrotingstechnisch standpunt een verbetering, maar ze maken het steeds moeilijker om een gedetailleerde analyse van de begroting W&I uit te voeren en de evolutie doorheen de verschillende begrotingsjaren op te volgen. Ze maken de begroting ook minder transparant. Het is niet evident om de beleidsintenties en doelstellingen uit de beleidsbrief terug te vinden in de begroting om aldus na te gaan of ze in de praktijk (zullen) worden gebracht.

De VRWI pleit daarom voor meer transparantie in de begroting in de toekomst.

2. GROEIPAD NAAR 3% VOOR O&O AANHOUDEN

Bij haar aantreden stelde de Vlaamse Regering Wetenschap en Innovatie voorop als één van de twee prioritaire domeinen voor deze legislatuur. Ze stelde daar meteen een ambitieus groeipad voor 'O&O en maatregelen bedrijfsleven' tegenover, dat via verschillende opstappen moet resulteren in een totaal recurrent bedrag van 500 miljoen euro aan bijkomende EWI-middelen in 2019 ten opzichte van 2014. Dit betekent over de hele legislatuur een gecumuleerd bedrag van 1 miljard euro extra aan EWI-middelen.

Met dit groeipad wil de Vlaamse Regering uitvoering geven aan haar intentie om de Europese 3%-norm voor O&O-bestedingen (waarvan 1% publieke O&O-bestedingen) te halen tegen 2020.

De VRWI stelt het op prijs dat de middelen voor W&I, in tegenstelling tot die voor andere beleidsdomeinen, in deze budgettaire moeilijke tijden redelijk intact gebleven zijn. De Raad stelt ook vast dat de Vlaamse Regering voorlopig woord lijkt te houden en de aan het begin van de legislatuur aangekondigde bescheiden opstappen in het groeipad daadwerkelijk uitvoert. In 2015 is er een opstap van 20 miljoen euro, in 2016 een opstap van een extra vijf

miljoen euro; precies zoals voorzien. 2017 belooft het jaar van de waarheid te worden voor de Vlaamse Regering, met een aangekondigde opstap van 195 miljoen euro.

De VRWI rekent er op dat de Vlaamse Regering zal vasthouden aan dit groeipad, ook in een context van budgettaire krapte. De VRWI blijft er daarom ook op aandringen het uitgetekende groeipad voor O&O te verankeren.

Met het groeipad van 500 miljoen euro zou Vlaanderen een hele stap dichterbij kunnen komen in het behalen van de 1%-norm voor publieke O&O-uitgaven, evenwel op voorwaarde dat de middelen ook integraal aan O&O worden besteed. Bij de bescheiden eerste opstappen van 20 en 5 miljoen euro uit het groeipad 'O&O en maatregelen bedrijfsleven' stelt de VRWI vast dat het grootste deel van deze extra middelen echter bestemd is voor het economisch steuninstrumentarium. De VRWI wijst er op dat deze laatste volgens de richtlijnen van de OESO voor het meten van O&O-overheidskredieten (Frascati manual) niet als O&O worden beschouwd en dus niet bijdragen tot de 1%-norm. Dit maakt het halen van de 3%-norm tegen het einde van de legislatuur een stuk moeilijker.

Uiteraard is het halen van de 3%-norm geen doel op zich, maar moet dit steeds in de ruimere context van een krachtig innovatiebeleid gezien worden. De middelen uit het groeipad moeten vooral zinvol worden ingezet om gunstige effecten te sorteren op het terrein en om Vlaanderen beter te positioneren in de globale kenniseconomie en –maatschappij. Maar de Europese 3%-norm is wel het richtsnoer bij uitstek om de investeringen in onderzoek en ontwikkeling te laten groeien en te benchmarken. De meeste Europese landen hanteren hem als streefdoel, wat ook effectief heeft geleid tot een toename van de O&O-bestedingen. Om de internationale concurrentiepositie van Vlaanderen te behouden en te versterken, is 3% voor O&O eerder een minimum, geeft de ten slotte VRWI mee.

Daarom moet de Vlaamse Regering, als het haar menens is de 1%-norm voor publieke O&O-uitgaven te halen en haar beloftes hierover na te komen, de extra middelen in de eerste plaats focussen op O&O. De aangekondigde grotere opstappen voor 2017 en 2019 bieden hiertoe opportuniteiten.

3. IN VERHOUDING MEER EXTRA MIDDELEN NAAR W&I

Zoals reeds aangehaald in punt 2, ligt de klemtoon op het economische bij de verdeling van de extra middelen voor 2015 en 2016 voor het beleidsdomein EWI (sectie 1.3 analyse). De

W van wetenschap en de I van innovatie krijgen onterecht minder prioriteit.

Onderzoek en innovatie liggen nochtans aan de basis van economische groei. Enkel inzetten op economisch gerichte steuninstrumenten kan dit effect niet genereren, volgens de VRWI. Bovendien staan onderzoek en innovatie ook in functie van het algemeen maatschappelijk welzijn in termen van gezondheid, leefomgeving, etc.

De VRWI beveelt aan dat de Vlaamse Regering bij het inzetten van de extra middelen in de toekomst in verhouding meer middelen inzet op wetenschap en innovatie.

4. GROEIPAD INVESTERINGEN OOK EFFECTIEF INZETTEN VOOR O&O

Naast het groeipad voor 'O&O en maatregelen bedrijfsleven' voorziet de Vlaamse Regering in 2016 ook in 90 miljoen euro extra als eerste opstap in een groeipad voor 'investeringskredieten voor O&O en het bedrijfsleven'. Het gaat hier dan om middelen die specifiek zullen ingezet worden, wellicht zoals bij het TINA-fonds, vermoedt de raad. Tien miljoen euro hiervan heeft reeds een bestemming gekregen en wordt ingezet op bedrijventerreinen. De resterende 80 miljoen euro zou nog niet zijn voorbestemd.

Zoals de Beleidsnota WEWI 2014-2019 aangeeft, wil de Vlaamse Regering ook via haar investeringsbeleid inzetten op de 3%-norm, en de middelen op deze begrotingspost in functie daarvan inzetten.

De opmerkingen uit punt 2 en 3 van dit advies indachtig, beveelt de VRWI aan deze investeringsmiddelen evenwichtig te verdelen over de eerder economische steun en steun voor wetenschap en innovatie. Zo kan gedacht worden aan een versterking van de middelen voor (middel)grote en bijzondere onderzoeksinfrastructuur, maar ook aan de verlenging van het innovatietraject (proeftuinen en pilootinstallaties).

5. STRUCTUREEL INZETTEN VAN EXTRA MIDDELEN

Uit de analyse blijkt dat de 20 miljoen euro aan extra middelen uit het groeipad voor 2015 éénmalig worden ingezet voor de geselecteerde begrotingslijnen en in 2016 worden herverdeeld over andere begrotingslijnen, op twee initiatieven na, met name de kmo-portefeuille en Screen Flanders. Dit impliceert niet noodzakelijk dat de geselecteerde begrotingsposten de extra middelen opnieuw kwijtspelen in 2016. Soms worden ze opnieuw toegewezen vanuit andere

begrotingslijnen, zoals bij Flanders Make het geval is. Of de inzet van de extra middelen voor 2016 wél structureel is, zal pas bij de begroting 2017 duidelijk worden.

Zeker voor wetenschap en innovatie, waar vaak op langere termijn gewerkt wordt, is het bieden van continuïteit en financiële zekerheid van belang. Een stabiel groeipad op lange termijn noopt tot structurele middelen, eerder dan eenmalige middelen. Een 'stop and go'-aanpak waarin periodes van extra middelen afwisselen met periodes zonder middelen, is nefast voor de innovatiekracht van Vlaanderen, en moet worden vermeden.

Daarnaast merkt de VRWI op dat het groeipad een zeer grillig verloop kent: een opstap van 20 miljoen in 2015, gevolgd door een opstap van 5 miljoen euro in 2016. In 2017 wordt 195 miljoen euro extra verwacht. In 2018 komen er geen extra middelen, om dan in 2019 te eindigen met een grote opstap van 280 miljoen euro.

De VRWI begrijpt dat het groeipad afhankelijk is van de beschikbare budgetten en ook gekoppeld is aan het groeipad voor Welzijn. Een graduele groei is evenwel te verkiezen boven een grillig verloop.

6. EXTRA MIDDELEN INZETTEN IN FUNCTIE VAN EEN LANGETERMIJNVISIE

Daarnaast ontstaat de indruk dat, althans de 20 miljoen euro opstap voor 2015, eerder ad hoc werd ingevuld op basis van specifieke vragen die zich aandienen, en veel minder op basis van een onderliggende beleidsvisie.

Zeker in het licht van de grotere opstappen in 2017 en 2019, is het van wezenlijk belang om de middelen strategisch en in functie van een langetermijnvisie in te zetten. De VRWI herhaalt daarom zijn pleidooi voor een legislatuur overschrijdende langetermijnstrategie op W&I als leidraad voor het toekennen van financiële ondersteuning.

7. O&O IN BEDRIJVEN STIMULEREN MET PUBLIEKE O&O-MIDDELEN

Uit de 3%-nota van ECOOM blijkt dat Vlaanderen in 2013 2,54% van zijn bbp aan O&O besteedde, waarvan 1,75% op rekening te schrijven is van de private sector en 0,78% van de publieke sector. De stijging van de O&O-intensiteit (van 2,32% in 2011 tot 2,54% in 2013) is vooral toe te schrijven aan een stijging van de bestedingen van de private sector. We stellen ook vast dat de groep bedrijven die hiervoor verantwoordelijk is, groeit, terwijl in het verleden

slechts een beperkt aantal toppers voor de O&O-bestedingen verantwoordelijk waren.

Dit is een zeer positieve trend die aangeeft dat meer bedrijven aan O&O&I doen en meer kennis absorberen. Deze trend mag niet stilvallen.

Met haar publieke O&O-bestedingen kan de Vlaamse Regering als hefboom fungeren en private O&O-uitgaven mobiliseren. Studies tonen aan dat er een substantiële 'additionaliteit' is van de subsidies die Vlaanderen ter beschikking stelt voor O&O in Vlaamse bedrijven. Een instrument dat deze hefboomwerking bij uitstek vervult, zijn de O&O-bedrijfsprojecten. Bij de evaluatie en de heroriëntatie van de instrumenten mogen de merites van dit systeem niet overboord worden gegooid.

8. FINANCIËLE MIDDELEN OVERGEDRAGEN IWT-KANALEN VRIJWAREN VOOR O&O

In zijn advies 204 bij het voorontwerp van decreet inzake de herstructurering van het beleidsdomein EWI heeft de VRWI de bezorgdheid geuit dat de O&O-middelen die vanuit het IWT aan het AIO zullen worden overgedragen, moeten gevrijwaard blijven voor O&O.

Uit voorliggende begrotingsanalyse blijkt dat de naar het Hermesfonds overgedragen middelen, althans voor 2016, globaal gezien inderdaad gevrijwaard zijn.

Anderzijds gaat de overdracht van IWT-middelen naar de Hermesbegroting gepaard met een ingreep, die tot ongerustheid leidt onder de VRWI-leden. Van de ongeveer 158 miljoen euro aan middelen voor de O&O-bedrijfsprojecten werd 10 miljoen euro opzij gezet in een provisie voor 2016. Gezien er een stijgende trend merkbaar is van de aanvragen voor O&O-projecten in 2015, kan deze provisie een negatief effect hebben op de slaagkansen bij aanvragen voor deze O&O-projecten.

Een analoog systeem werd toegepast voor de Tetra-middelen (9,6 miljoen euro) en de middelen voor Landbouwkundig Onderzoek (10,3 miljoen euro). Hiervan werd telkens 1,5 miljoen euro in een provisie van - samen - 3 miljoen euro ondergebracht. Het slaagpercentage voor Tetra is nu een aanvaardbare 37%. Het opzij zetten van Tetra-middelen in een provisie kan eveneens nefast zijn voor het slaagpercentage.

Dit opzij zetten van middelen in een provisie gebeurt om eerder boekhoud-technische redenen en betekent niet per definitie dat deze middelen hun oorspronkelijke doelstelling verliezen.

De 'IWT-programma's' zullen weliswaar nog voorwerp vormen van een grondige evaluatie. Hierbij zullen slagkracht en effectiviteit centraal moeten staan. Bij financieringskanalen die hun slagkracht en effectiviteit bewezen hebben, moet ieder negatief effect worden vermeden en moeten de financiële middelen hun oorspronkelijke bestemming behouden.

9. BRUGGEN BOUWEN NOODZAKELIJK

De Beleidsbrief WEWI onderstreept terecht (op p. 34) de nood aan samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen en cross-sectorale onderzoekssamenwerking.

De uitrol van het clusterbeleid, één van de grote werven van deze legislatuur, waarmee de Vlaamse Regering samenwerking wil bevorderen en de innovatiekloof wil dichten, krijgt niet enkel weinig aandacht in de beleidsbrief maar is ook niet echt zichtbaar in de begroting. Voorlopig is er enkel de begrotingspost in het Hermesfonds onder strategische doelstelling 3 'versterken van het industrieel weefsel door het voeren van een clusterbeleid', maar waarvan voorlopig niet echt duidelijk is waarvoor die uiteindelijk zal dienen. Het is ook nog niet geheel duidelijk waarvoor de 24 miljoen euro aan projectmiddelen 'lichte structuren' (een ex-IWT-lijn) zal worden aangewend.

De VRWI herhaalt zijn aanbeveling uit zijn eerdere adviezen dat het zaak is om blijvend en versterkt in te zetten op instrumenten en structuren die de brug slaan tussen de kennisinstellingen en de bedrijven. Indien we de innovatiekloof willen verkleinen, is het vooral belangrijk in te zetten op de instrumenten die valorisatie van onderzoek beogen, kennisoverdracht tussen de kennisinstellingen en bedrijven bewerkstelligen, ...

Maar dit zal niet volstaan. Het wegwerken van de kloof tussen W&I en E – en het daarmee gepaard gaand verdwijnen van het IWT, het hybride kanaal bij uitstek, – mag geen andere kloof doen ontstaan nl. tussen de kennisinstellingen en de bedrijven. Om dit te vermijden is het nodig om blijvend overleg te creëren binnen het nieuwe systeem. Binnen de agentschappen en in de verschillende projectvormen moeten mechanismen en incentives voor samenwerking worden ingebouwd. Die kunnen dan meteen de basis vormen voor een samenwerking tussen het AIO en het vernieuwde FWO.

10. INZETTEN OP OPKRIKKEN SLAAGKANSEN BIJ FWO

Het FWO krijgt 10,85 miljoen euro bij, waarvan 8 miljoen voor toegepast biomedisch onderzoek (TBM) en klinische mandaten samen, 1 miljoen voor (postdoc)mandaten en 1,85 miljoen voor co-financiering van EU-projecten.

Op p. 35 van de Beleidsbrief WEWI kaart de Vlaamse Regering terecht het probleem aan van de lage slaagpercentages voor mandaten (22,07% voor aspiranten in 2015) en projecten bij het FWO. Vooral de slaagkansen voor FWO-projecten zijn ondermaats (13% in 2015). Door de afbouw van de postdocfinanciering vanuit de federale overheid, ontstaat er ook een acuut probleem voor FWO-postdocs (slaagkans in 2015 is 21,34%), stelt de VRWI. In 2016 zullen die federale middelen al met een kwart worden afgebouwd (3,2 miljoen euro) en dit zal de komende jaren worden verdergezet. De Vlaamse Regering plaatst hier in 2016 1 miljoen euro tegenover, maar dit volstaat niet. Indien dit de volgende jaren niet wordt verdergezet en versterkt, dreigt het postdoc-bestand in Vlaanderen aanzienlijk te dalen.

De Raad vindt het dan ook niet logisch dat de Vlaamse Regering 7,5 miljoen euro van de extra middelen uit het groeipad voor 2016 wil inzetten op TBM. Op een jaarlijks subsidiebedrag van net geen 7 miljoen euro betekent dit meer dan een verdubbeling van de middelen. Het slaagpercentage voor TBM bedroeg in 2015 25% en ligt hoger dan dat voor de FWO-mandaten en -projecten.

De VRWI vindt dit geen goede keuze. Het opkrikken van de slaagpercentages voor FWO-projecten en -(postdoc)mandaten over de hele lijn, is meer prioritair. Daarom vindt de Raad dat de extra middelen in de eerste plaats hierheen hadden moeten vloeien.

In elk geval vraagt de VRWI dat de extra 8 miljoen euro op een optimale manier wordt verdeeld over TBM en fundamenteel klinische mandaten.

11. GROEIPAD BIEDT PERSPECTIEVEN VOOR DOCTORAATSBEURZEN STRATEGISCH BASISONDERZOEK MET MAATSCHAPPELIJKE FINALITEIT

Doctoraatsbeurzen met maatschappelijke finaliteit zijn al een tijdje aangekondigd maar het IWT heeft deze nooit kunnen lanceren bij gebrek aan middelen, mede gelet op de slaagpercentages die toen reeds lager waren dan het globaal aanvaarde percentage.

Het overhevelen van de doctoraatsbeurzen strategisch basisonderzoek naar het FWO, in combinatie met de voorziene opstap in het groeipad voor W&I in 2017, lijkt het aangewezen moment om (eindelijk) werk te maken van doctoraatsbeurzen strategisch basisonderzoek met maatschappelijke finaliteit.

12. EEN VERRUIMDE ROL EN MEER SLAGKRACHT VOOR HET BOF

Uit de analyse blijkt dat het BOF er niet op vooruit gaat qua middelen. Het BOF is nochtans een essentieel instrument in het strategisch onderzoeksbeleid van de universiteiten en laat hen toe om eigen accenten te leggen.

De VRWI is voorstander van een verruimde rol en meer slagkracht en middelen voor het BOF.

13. INTERNATIONALISERING KRACHT BIJZETTEN

De EU verwacht momenteel van alle lidstaten dat zij een eigen 'roadmap' opstellen om de Europese Onderzoeksruimte (European Research Area, ERA) te helpen mogelijk maken. Hieronder valt de vraag om na te denken over de bestaande nationale financieringskanalen, over hun relatie ten opzichte van Europese financieringsinitiatieven en over mogelijkheden om transnationaal onderzoek te financieren.

Hoewel de Beleidsbrief WEWI getuigt van een sterke internationale reflex, wordt deze lijn niet doorgetrokken naar de begroting.

Zeker met het oog op 2017 en de grote budgettaire opstap in dat jaar, vraagt de VRWI de Vlaamse Regering om voldoende financiële middelen uit te trekken voor de deelname van Vlaamse actoren aan Europese O&O&I-samenwerkingsprojecten. Een sterke internationale en Europese werking staat of valt met voldoende publieke middelen voor cofinanciering.

14. TOEKOMSTIGE BEGROTINGSADVIEZEN

In het verleden beperkten de adviezen bij de begroting W&I van de VRWI zich tot de eigenlijke begroting W&I – de middelen uit de beleidsvelden W&I voor het beleidsdomein EWI. Voorliggend begrotingsadvies houdt deze werkwijze aan o.m. omwille van een historische vergelijking

van de budgetten. De evolutie in het W&I-landschap, waarbij innovatie steeds breder wordt bekeken, de herstructurering van het EWI-landschap en de eventuele hervormingen aan het innovatie-instrumentarium zullen in de toekomst wellicht een andere werkwijze vergen. Het Hermesfonds, dat nu naast de louter economische steuninstrumenten, ook aanzienlijk wat W&I-middelen zal bevatten, zal grondig moeten worden geanalyseerd.

Gehandtekend

Danielle Raspoet
Algemeen Secretaris

Gehandtekend

Dirk Boogmans
Voorzitter

DEEL II: ANALYSE

1. VLAAMSE BEGROTING WETENSCHAP EN INNOVATIE 2016

1.1. Inleiding

Het jaarlijkse VRWI-advies bij de Vlaamse begroting voor wetenschap en innovatie (W&I) spitst zich toe op de 'eigenlijke' begroting wetenschap en innovatie en de samenhang daarvan met de jaarlijkse beleidsbrief WEWI.

De 'eigenlijke' begroting W&I omvat in de eerste plaats de begroting voor de beleidsvelden wetenschap en innovatie binnen het beleidsdomein EWI, onder de bevoegdheid van minister van Innovatie, Philippe Muyters. Verder horen daar ook de middelen bij voor de financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid aan universiteiten en hogescholen uit de begroting voor het hoger onderwijs, waarvoor minister van Onderwijs Hilde Crevits bevoegd is.

Voorliggende analyse van de W&I-begroting 2016 beperkt zich tot de middelen van het beleidsdomein EWI, onder de bevoegdheid van minister Philippe Muyters.

De begroting voor het beleidsdomein EWI is ingedeeld in vijf programma's:

- EE Wetenschappelijk onderzoek – excellentie voor alles
- EF Meer innovatie, kenniscreatie, en kennisvalorisatie
- EG Een groter draagvlak voor creativiteit, wetenschap en technologie

- EA Apparaatskredieten
- EC Een duurzaam economisch weefsel, het faciliteren van ondernemerschap

De eerste drie programma's ressorteren onder het departement EWI. De programma's EA en EC zijn zowel terug te vinden bij het departement EWI als bij het huidige Agentschap Ondernemen (AO) en het toekomstige AIO.

Naar analogie met het verleden worden voor deze analyse enkel die kredietlijnen uit de programma's in rekening gebracht die betrekking hebben op wetenschappelijk onderzoek en innovatie.

De programma's (EE, EF en EG) die onder het departement EWI ressorteren, bevatten nagenoeg enkel kredietlijnen die gericht zijn op de beleidsvelden wetenschap en innovatie en worden quasi integraal opgenomen in de analyse.

Het programma EC daarentegen bevatte tot nu toe vooral kredietlijnen die gericht zijn op economie/ondernemerschap en werd niet opgenomen in de analyse van de middelen voor W&I, op volgende uitzondering na. Een belangrijke kredietlijn binnen het programma EC-AO, is het Hermesfonds. In het verleden werden ook steeds de middelen meegerekend die vanuit het Hermesfonds jaarlijks worden gereserveerd voor onderzoek en ontwikkeling (in 2015 was dit 8,80 miljoen euro). Vanwege de herstructurering van het beleidsdomein EWI (zie punt 1.2.1), is het Hermesfonds aanzienlijk in omvang uitgebreid en is ook het aandeel W&I binnen dit fonds veel groter geworden.

Het programma EA omvat de apparaatskredieten. Binnen EA-EWI worden enkel de VRWI-dotatie en de middelen voor communicatie meegerekend. Binnen programma EA-AO worden enkel de middelen die gepaard gaan met de ex-IWT medewerkers meegenomen.

De vraag is echter of we de tot nu toe gehanteerde werkwijze in de toekomst zullen kunnen aanhouden. De evolutie in het W&I-landschap, waarbij innovatie steeds breder wordt bekeken, de herstructurering van het EWI-landschap en de aangekondigde hervormingen aan het innovatie-instrumentarium, maken een nieuwe aanpak in de toekomst wellicht noodzakelijk.

Voorliggende budgettaire analyse gebeurt op basis van de beleidskredieten. Deze keuze is ingegeven door het feit dat de VRWI vooral de intenties en de klemtonen van de Vlaamse Regering wil analyseren. Dit heeft ook het voordeel dat de resultaten van de analyse vergelijkbaar zijn met de gegevens zoals verwerkt in de Speurgids Ondernemen en Innoveren, die conform is met de richtlijnen van de OESO voor het meten van overheidskredieten voor O&O (Frascati manual).

Worden opgenomen:

- Vastleggingskredieten (VAK): voorzien het bedrag aan verbintenissen die tijdens het begrotingsjaar mogen aangegaan worden. In de analyse worden de vastleggingskredieten meegenomen, voor zover die niet horen bij de vastleggingsmachtigingen. Bij de VAKs zijn ook de dotaties meegenomen.

- Vastleggingsmachtigingen: zijn effectief beleidskredieten en kunnen gelijkgesteld worden met verbintenissen die een instelling op grond van de begroting kan aangaan in het betrokken begrotingsjaar. Deze kredieten kunnen wel over meerdere jaren worden uitgegeven.

Voor de analyse wordt uitgegaan van de cijfers voor de begrotingsopmaak 2016 en de BA 2015, zoals opgenomen in de respectievelijke begrotingsdecreten en de bijhorende memories. Verder werd meer gedetailleerde informatie opgevraagd bij de betrokken instellingen: FWO, IWT en AO/Hermesfonds.

De in deze analyse opgenomen bedragen zijn steeds uitgedrukt in miljoen euro tenzij anders vermeld. Door afronding kunnen hier en daar kleine verschillen in de totalen optreden.

1.2. Context

1.2.1. Herstructurering beleidsdomein EWI

In haar Regeerakkoord 2014-2019 nam de Vlaamse Regering zich voor om *“de ondernemers en het overheidsbeleid sterker met elkaar te verbinden door minder en eenvoudiger structuren en instrumenten met snellere en eenvoudiger procedures, meer transparantie en een klantvriendelijke één-loketfunctie.”*

Dit voornemen vertaalt zich in een fusie van het Agentschap Ondernemen (AO) en het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) tot een nieuw agentschap, het Agentschap voor Innoveren en Ondernemen (AIO) met één steunkader. Het AIO moet aldus het uniek aanspreekpunt voor de bedrijven worden.

In diezelfde beweging worden een aantal aanbodgedreven programma's van het IWT geïntegreerd in het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO). Ook de Herculesstichting voor investeringen in onderzoeksinfrastructuur wordt ondergebracht bij het FWO. Zo zal het vernieuwde FWO uitgroeien tot het unieke aanspreekpunt voor de onderzoeker.

Deze herstructurering heeft tot gevolg dat het IWT vanaf 2016 ophoudt te bestaan en dat zijn activiteiten, vermogen, en rechten en plichten worden overgedragen, deels aan het AIO/Hermesfonds, deels aan het FWO. Het Hermesfonds is het financieringsvehikel van

het huidige AO en het toekomstige AIO. De instrumenten en bijhorende middelen (behalve de werkmiddelen) van het IWT die overgaan naar het AIO komen in het Hermesfonds terecht. Voor de instrumenten van het IWT die overgaan naar het FWO worden de bijhorende middelen aan het FWO overgedragen. Idem voor de middelen van de Herculesstichting.

Deze operatie heeft een duidelijke weerslag op indeling/structuur van de begroting W&I. De gevolgen situeren zich vooral in de programma's EE en EF.

1.2.2. Besparingen

Het begin van deze legislatuur kenmerkte zich door besparingen. De in de begroting 2015 (initieel en BA) doorgevoerde besparingen, tenzij expliciet eenmalig, worden in 2016 recurrent doorgetrokken, m.a.w. ze worden niet teruggeschoefd.

In het kader van de besparingsmaatregelen werd door de Vlaamse Regering al beslist om in 2015 én 2016 een nominale nulgroei toe te passen op de niet-loongebonden kredieten. Verder worden ook de loonkredieten niet geïndexeerd ten gevolge van de indexsprong.

1.2.3. Opheffing van het FFEU op 1 januari 2016

Vanaf 2016 wordt het Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU) als vehikel opgeheven. De kredieten van het FFEU zullen wel geïntegreerd worden in de normale werking en begrotingen van de Vlaamse Gemeenschap en haar agentschappen. Dit is zichtbaar in het begrotingsdecreet als een extra begrotingsartikel voor de plantentuin Meise.

1.3. Groeipad voor O&O

In haar Regeerakkoord schoof de Vlaamse Regering 'Wetenschap en Innovatie' (naast 'Welzijn') naar voor als één van de twee prioritaire domeinen. Voor beide beleidsdomeinen zou 500 miljoen euro extra worden uitgetrokken tijdens deze legislatuur.

De toelichting van Koen Algoed, kabinetschef Vlaams minister van Innovatie, bij de Beleidsnota WEWI 2014-2019 in de VRWI-vergadering van 27 november 2014 bracht meer duidelijkheid over het daaraan gekoppelde groeipad voor 'O&O en maatregelen bedrijfsleven' tijdens deze legislatuur. Via verschillende opstappen zal dit groeipad resulteren in een totaal recurrent

bedrag van 500 miljoen euro aan bijkomende EWI-middelen in 2019 ten opzichte van 2014. Dit betekent over de hele legislatuur een gecumuleerd bedrag van 1 miljard euro extra aan EWI-middelen.

In tabel 1 (uit VRWI-advies 199B) wordt dit voorgesteld.

Tabel 1: Groeipad 'O&O en maatregelen bedrijfsleven'

Beleidskredieten 2015-2019					
(in miljoen euro)	2015	2016	2017	2018	2019
O&O & maatregelen bedrijfsleven	20	25	220	220	500
Jaarlijkse opstappen	+20	+5	+195	+0	+280
	tov 2014	tov 2015	tov 2016	tov 2017	tov 2018

De aangekondigde 20 miljoen euro extra voor 2015 werd voorlopig geparkeerd in het Hermesfonds en is in de begroting BA 2015 bij het Hermesfonds onverdeeld terug te vinden als 'provisie opstap economie en innovatie'. Ondertussen is wel bekend hoe de verdeling van deze extra middelen zal gebeuren (zie verder tabel 2).

Conform het aangekondigde groeipad komt daar in 2016 vijf miljoen euro bovenop, wat neerkomt op 25 miljoen extra te besteden middelen voor dit begrotingsjaar. 22,8 miljoen hiervan zouden zijn toegewezen. Deze middelen zijn, in tegenstelling tot de extra middelen voor 2015, wel terug te vinden in de respectievelijke begrotingen van FWO en Hermesfonds. De resterende 2,2 miljoen euro blijft voorlopig in provisie. Sectie 1.5 gaat hier dieper op in.

De verdeling van de extra middelen voor 2015 en 2016 is voorgesteld in tabel 2.

Tabel 2: Verdeling extra middelen 'O&O en maatregelen bedrijfsleven' in 2015 en 2016 (in miljoen euro)

	2015	2016	opstap
Kmo-portefeuille	2,00	5,00	+3,00
Screen Flanders	1,00	1,00	0,00
Werkingsuitgaven:			
Financieel beheer kmo-portefeuille	2,50		
Entreprise EU Netwerk	0,50		
Vlaamse co-financiering EFRO projecten	1,00		
Rentetoelagen bij hinder door openbare werken	1,00		
Strategische transformatiesteun	1,34		
Flanders Make	5,00		
Transfer naar IWT O&O-projecten	5,26		
Transfer naar beleidsdomein Cultuur (deelname aan Frankfurter Buchmesse)	0,40		
E-loket		0,50	
Hermes ondernemerschap (ondersteuning)		5,30	
Toegepast biomedisch (en klinisch) onderzoek (FWO)		8,00	
Kmo-groeisubsidie		3,00	
Totaal	20,00	22,80	
Beschikbaar	20,00	25,00	
Vrije ruimte		2,20	

Voor het begrotingsjaar 2015 ging er uit die 20 miljoen euro opstap eenmalig 5 miljoen euro naar Flanders Make. 5,26 miljoen euro werd getransfereerd naar het IWT wellicht om een tekort bij de O&O-bedrijfsprojecten op te vangen. Twee miljoen euro ervan ging naar de kmo-portefeuille en 2,40 miljoen euro naar het financieel beheer ervan. Er kwam ook 1,34 miljoen voor Strategische Transformatiesteun. Eén miljoen euro is voor Screen Flanders, waarmee een eerdere besparing ongedaan wordt gemaakt. Voor Vlaamse co-financiering van EFRO-projecten werd eenmalig 1 miljoen euro uitgetrokken. Er ging 0,60 miljoen euro naar Enterprise EU Network. Eén miljoen euro werd ingezet voor rentetoelage bij hinder door openbare werken, een bevoegdheid die via de 6de staatshervorming van het federale niveau is overgekomen en waarvoor nog geen structurele middelen zijn voorzien. Voor meer uitleg over deze 'kanalen' wordt naar de bijlage verwezen. Ten slotte werd er 0,40 miljoen euro getransfereerd naar het beleidsdomein Cultuur (Vlaams Fonds der Letteren), conform de

afpraak dat elk beleidsdomein middelen uittrekt voor de Frankfurter Buchmesse.

Voor 2016 wordt 8 miljoen euro uitgetrokken voor de structurele versterking van het toegepast biomedisch onderzoek (TBM) en de fundamenteel klinische mandaten bij het FWO. 5,30 miljoen euro gaat naar Hermes ondernemerschap; 5 miljoen euro naar de kmo-portefeuille. Drie miljoen euro wordt uitgetrokken voor de kmo-groeisubsidie. Screen Flanders krijgt opnieuw 1 miljoen euro; en 0,50 miljoen euro wordt voorzien voor het E-loket.

Uit de tabel valt op dat de extra middelen uit het groeipad voor 2015 éénmalig werden ingezet voor de geselecteerde begrotingslijnen en dat die in 2016 worden herverdeeld over andere begrotingslijnen, op twee initiatieven na, met name de kmo-portefeuille en Screen Flanders. Dit wordt door de minister bevestigd in zijn presentatie aan de leden van de commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Innovatie en Wetenschapsbeleid van het Vlaams Parlement op 12 november. In het verleden daarentegen werden de extra middelen steeds recurrent ingezet. Dit impliceert evenwel niet noodzakelijk dat de geselecteerde begrotingsposten de extra middelen opnieuw kwijtspelen in 2016. Soms worden ze opnieuw toegewezen vanuit andere begrotingslijnen zoals bij Flanders Make het geval is.

Of de inzet van de extra middelen voor 2016 wél structureel is, zal pas bij de begroting 2017 duidelijk worden.

De indruk ontstaat hierdoor dat deze middelen eerder ad hoc werden toegekend, op basis van specifieke vragen die zich aandienen, en niet op basis van een onderliggende beleidsvisie.

Met het groeipad van 500 miljoen euro zou Vlaanderen een hele stap dichterbij kunnen komen in het behalen van de 1%-norm voor publieke O&O-uitgaven, evenwel op voorwaarde dat de middelen ook integraal aan O&O worden besteed. Zoals eerder aangehaald, worden de middelen voor het economische steuninstrumentarium uit het Hermesfonds in de analyse niet meegenomen als onderdeel van de eigenlijke W&I-begroting en kunnen deze middelen volgens de richtlijnen van de OESO voor het meten van overheidskredieten voor O&O (Frascati manual) niet als O&O worden beschouwd en dus niet bijdragen tot de 1%-norm.

Van de 20 miljoen euro die voor 2015 is toegewezen, is de helft (10,26 miljoen euro) als W&I (en als O&O) te beschouwen. Dit zijn de middelen voor Flanders Make (5 miljoen euro) en voor de IWT O&O-bedrijfsprojecten (5,26 miljoen euro). De rest van de middelen gaat naar het economisch ondersteuningsinstrumentarium. Een (weliswaar klein) deel van het groeipad voor 'O&O en maatregelen bedrijfsleven' wordt zelfs ingezet op een initiatief dat niets met

EWI te maken heeft (Frankfurter Buchmesse). Voor 2016 kunnen enkel de 8 miljoen euro voor Toegepast Biomedisch onderzoek (TBM) als W&I (en als O&O) worden beschouwd. Het grootste deel (14,8 miljoen euro) van de toegewezen 22,8 miljoen euro uit de extra middelen voor 2016, gaat naar het economisch ondersteuningsinstrumentarium. Voor de verdere analyse wordt aangenomen dat ook de vrije ruimte van 2,2 miljoen euro voor 2016 zal worden ingezet voor W&I/O&O.

In elk geval worden de bijkomende middelen anno 2015 en 2016 zeker niet integraal aan O&O besteed.

Tot slot kent het groeipad een zeer grillig verloop: een opstap van 20 miljoen in 2015, gevolgd door een opstap van 5 miljoen euro in 2016. In 2017 wordt 195 miljoen euro extra verwacht. In 2018 komen er geen extra middelen om dan in 2019 te eindigen met een grote opstap van 280 miljoen euro.

Tijdens zijn toelichting kondigde Koen Algoed tevens een 'groeipad' aan voor investeringskredieten voor 'O&O & maatregelen bedrijfsleven'. Dit wordt in tabel 3 voorgesteld (uit VRWI-advies 199B).

Tabel 3: Groeipad investeringskredieten O&O & maatregelen bedrijfsleven

Investeringskredieten 2015-2019					
(in miljoen euro)	2015	2016	2017	2018	2019
O&O & maatregelen bedrijfsleven		90	100	115	120
Jaarlijkse opstappen		+90	+10	+15	+5
		tov 2015	tov 2016	tov 2017	tov 2018

Van de voorziene 90 miljoen euro extra investeringskredieten voor 2016 werd reeds 10 miljoen euro ingezet op bedrijventerreinen. De resterende 80 miljoen euro is nog niet voorbestemd voor specifieke projecten en is terug te vinden in de begroting van het Hermesfonds als 'provisie voor investeringen in O&O en het bedrijfsleven'. In de memorie van toelichting staat hieromtrent te lezen: "Zoals uit de beleidsnota WEWI blijkt, wenst deze regering zich te profileren als een investeringsregering. Zij wil inzetten op investeringen om te streven naar de

3%-norm. In het kader daarvan zullen de middelen voorzien op deze begrotingspost ingezet worden.”

Zolang niet gekend is waarvoor deze middelen effectief zullen dienen, worden ze in de analyse niet meegeteld als W&I/O&O-middelen.

1.4. Globale analyse begroting W&I 2016

In dit onderdeel van de analyse wordt in eerste instantie nagegaan hoe de begrotingscijfers voor de initiële begroting 2016 zich verhouden tot de definitieve begroting 2015 (BA 2015). Maar omdat ook BA 2015 nog gekenmerkt werd door besparingen, geeft enkel deze vergelijking maken een verkeerd beeld. Om beter zicht te krijgen op de evolutie van de W&I-begroting, wordt ook vergeleken met de initiële begroting 2015 en de begroting 2014 (zie VRWI-advies 199C). Dit wordt voorgesteld in tabel 4.

In deze tabel is een poging gedaan om alle W&I-middelen – ondanks de verschuivingen binnen de programma's ten gevolge van de herstructurering van het beleidsdomein EWI – in kaart te brengen. Daarom zijn nu ook meer programma's dan vroeger in de analyse meegenomen. Voor een meer gedetailleerde bespreking van de programma's wordt verwezen naar sectie 1.5.

Voor het programma EA wordt een onderscheid gemaakt tussen de apparaatskredieten van het departement EWI en die voor het AO/AIO. Het gaat hier telkens om een beperkt onderdeel uit die apparaatskredieten. Binnen programma EA-EWI zijn dit de VRWI-dotatie en de middelen voor communicatie. Binnen programma EA-AO nemen we enkel de middelen mee vanuit de IWT-werking die betrekking hebben op de ex-IWT medewerkers.

Bij het programma EE is, naast de reguliere middelen een extra lijn voorzien voor de FFEU-middelen, waarvan de Vlaamse Regering had afgesproken jaarlijks de eerste vijf miljoen euro voor te behouden voor de plantentuin in Meise. In werkelijkheid is dit in 2016 niet vijf maar 2,206 miljoen euro.

Het programma EF wordt best in samenhang met het programma EC bekeken. De grote daling van het programma EF is immers louter te wijten aan de overdracht van de IWT-middelen naar het Hermesfonds, dat deel uitmaakt van het programma EC. Bij het programma EC vinden we deze overgehevelde IWT-middelen terug. Daarnaast is een extra lijn voorzien voor de provisie (5,633 miljoen euro) binnen strategische doelstelling 3 van het Hermesfonds. Op

deze provisie wordt verder in de analyse dieper ingegaan (sectie 1.5.6).

In dit totaal overzicht zijn de middelen uit het groeipad afzonderlijk weergegeven. Let wel, ook hier zijn enkel de middelen die als W&I te beschouwen zijn, opgenomen (zie sectie 1.3). Ze zijn als een extra lijn toegevoegd, respectievelijk bij het programma EE (8 miljoen euro die in 2016 naar het FWO gaat voor TBM (zie 1.5.2)) en bij het programma EC (10,26 miljoen euro die in 2015 naar Flanders Make en naar het IWT gaat (zie 1.5.6)).

Tabel 4: Overzicht evolutie eigenlijke begroting W&I – EWI (in miljoen euro)

	initieel 2014	2014 inclusief competiti- viteitspro- visie	initieel 2015	BA 2015	initieel 2016
Programma EA - Apparaatskredieten					
dept EWI	1,455	1,455	1,392	1,362	1,352
AIO					9,549
Programma EE - Wetenschappelijk onderzoek – excellentie voor alles	494,369	506,369	497,572	492,946	540,102
W&I aandeel groeipad 2016					8,000
FFEU plantentuin Meise					2,206
Programma EF - Meer innovatie, kenniscreatie en kennisvalorisatie	435,873	448,023	430,703	426,219	182,034
Programma EC - 'Een duurzaam economisch weefsel, het faciliteren van ondernemerschap'					239,885
W&I-aandeel groeipad 2015				10,260	
strategische doelstelling 3					5,633
Programma EG - Een groter draagvlak voor creativiteit, wetenschap en technologie	10,782	11,882	10,540	10,087	9,287
Totaal	942,479	955,847	940,207	940,877	998,048

Vanwege de verschuivingen binnen de programma's (zie verder), is het moeilijk om uitspraken te doen over de evolutie van de individuele programma's. Ook bij het totaalbedrag dat voor

W&I wordt uitgetrokken, moeten we een kanttekening maken. De overstap op machtigingen vanaf 2016 bij het FWO maakt het moeilijk om de verschillende begrotingsjaren met elkaar te vergelijken.

Op het eerste zicht lijken de middelen voor W&I in 2016 ten opzichte van de definitieve begroting 2015 te stijgen met 57,17 miljoen euro. Deze stijging is zowel het gevolg van de extra middelen die werden ingezet (groeipad), maar ook en vooral van het feit dat de middelen voor de meerjarige Odysseus- en internationale samenwerkingsprogramma's van het FWO in een keer in 2016 werden ingeschreven, nu hier op machtigingen is overgestapt.

Waar de belangrijkste wijzigingen zich voordoen, blijkt uit een meer gedetailleerde analyse van de programma's.

1.5. Analyse programma's

Het globaal begrotingscijfer en de evolutie (groei) ervan is cruciaal in aanloop naar de 1%-norm. Maar daarnaast is ook de wijze waarop de (extra) middelen worden ingezet, belangrijk. Dit geeft nl. aan waar de klemtonen werden gelegd en/of keuzes werden gemaakt.

In deze analyse worden de verschillende programma's binnen de begroting voor het beleidsdomein EWI meer in detail bekeken.

Enkel de belangrijkste wijzigingen/verschuivingen worden besproken.

1.5.1. Herschikking programma's

De herstructurering van het beleidsdomein EWI heeft een duidelijke weerslag op de indeling van de begroting W&I. De gevolgen situeren zich vooral in de programma's EE en EF.

Deze herschikking maakt een vergelijking doorheen de jaren niet vanzelfsprekend. In voorliggende begrotingsanalyse is een poging gedaan om alle geldstromen die met de herstructurering te maken hebben, te volgen en in kaart te brengen. Dit is in tabel 5 weergegeven.

Tabel 5: Voorstelling budgettaire verschuivingen ten gevolge van de herstructurering

EWI (in miljoen euro)

		BA 2015	BO 2016			
			AIO	Hermes	FWO	totaal
toelage werking IWT		12,06	9,55		1,24	
IWT-VIN		0,02				
IWT-VCP-werking		0,28				
totaal toelage aan het IWT	EB0-1EFG2AY-IS	12,36				10,79
Projecten op initiatief van bedrijven en innovatiesamenwerkingsverbanden		158,93		148,92		
Provisie				10,00		
Innovatieve acties op initiatief Vlaamse regering		12,10		0,07		
Innovatiecentra		3,18		4,43		
Projecten lichte structuren		24,63		24,63		
Toelage e-media projecten		0,00		0,00		
Doctoraatsbeurzen		40,26		24,12	8,36	
en Baekelandmandaten				7,79		
totaal toelage valorisatie en industrieel beleid	EB0-1EFG5AY-IS	239,10				228,31
Subsidies aan wet. en technisch onderzoek met landbouwkundig doel		10,32		8,82		
Technologie transfer (TETRA)		9,61		8,11		
Provisie				3,00		
Strategisch basisonderzoek		39,94			39,94	
Toegepast biomedisch onderzoek		6,83			6,83	
totaal toelage academisch beleid	EB0-1EEG5AY-IS	66,69				66,69
toelage werking Hercules	EB0-1EEG2AW-IS	0,99			0,99	0,99
Subsidie aan Herculesstichting voor financiering (middel) zware, zware en bijzondere onderzoeksapparatuur	EB0-1EEG5AW-IS	26,57			26,57	26,57

De Hercules-middelen en de IWT-middelen voor academisch beleid blijven volledig behouden na overdracht naar het FWO. Daarnaast is er voor de 'werking IWT' en de 'toelage valorisatie en industrieel beleid' wel een verschil te merken na de overdracht. Een verklaring hiervoor

wordt gegeven bij de bespreking van de betreffende begrotingsartikels, respectievelijk in sectie 1.5.3 en 1.5.6.

1.5.2. Programma EE 'Wetenschappelijk onderzoek - excellentie voor alles'

Binnen het programma EE 'Wetenschappelijk onderzoek - excellentie voor alles' springt de herstructurering van het beleidsdomein EWI onmiddellijk in het oog.

Begrotingsartikel EB0-1EEG5AY-IS interne stromen – IWT, EB0-1EEG5AW-IS en EB0-1EEG2AW-IS interne stromen - EVA Herculesstichting

De begrotingsartikels die betrekking hebben op het IWT nl. EB0-1EEG5AY-IS interne stromen – IWT en op de Herculesstichting nl. EB0-1EEG5AW-IS en EB0-1EEG2AW-IS interne stromen - EVA Herculesstichting zijn 'leeggemaakt'; de middelen zijn bij het FWO ondergebracht. Dit komt verder aan bod bij de bespreking van de begrotingsartikels van het FWO (zie onder).

Begrotingsartikel EB0-1EEG2AT-IS Interne stromen – Fonds Wetenschappelijk Onderzoek

Voor het FWO zijn er vanaf 2016 twee begrotingsartikels in plaats van één. Het begrotingsartikel EB0-1EEG2AT-IS is nieuw. Het omvat de apparaatskredieten van het FWO. Onder apparaatskredieten worden die kredieten verstaan die betrekking hebben op de interne werking. Dit kan gaan over personeels-, werkings- en investeringskosten.

De apparaatskredieten van het FWO zijn samengesteld uit de zogenaamde Vlaamse werkingsmiddelen van het FWO (ongeveer 9 miljoen euro), de vroegere werkingsmiddelen van de Herculesstichting (0,99 miljoen euro) en dat deel van de werkingsmiddelen van het IWT (1,24 miljoen euro) dat betrekking heeft op de initiatieven die naar het FWO worden overgeheveld. Samen is dit goed voor 10,80 miljoen euro in 2016. De Vlaamse werkingsmiddelen van het FWO werden vroeger niet afzonderlijk weergegeven, maar maakten deel uit van de FWO-basistoelage.

Begrotingsartikel EB0-1EEG5AT-IS Interne stromen – Fonds Wetenschappelijk Onderzoek

Het oorspronkelijke begrotingsartikel EB0-1EEG5AT-IS omvat nu enkel nog de beleidskredieten van het FWO.

In het verleden werden onder dit begrotingsartikel vijf kredietlijnen samengeteld, nl. de

basissubsidie - die veruit de belangrijkste begrotingspost is-, de Odysseus-kredietlijn, de middelen voor Big Science, de middelen voor internationale wetenschappelijke samenwerking en de netto opbrengst van de winst van de nationale loterij.

Vanaf 2016 worden daar de middelen van de Herculesstichting (exclusief de werkingsmiddelen), de middelen voor de SBO- en TBM-projecten van het IWT en de middelen voor de IWT-doctoraatsbeurzen strategisch basisonderzoek aan toegevoegd.

Bijkomend werd in het ontwerpdecreet houdende diverse maatregelen inzake de herstructurering van het beleidsdomein EWI beslist dat de beleidsmiddelen van het FWO vanaf 2016 als machtigingen worden opgenomen. Volgens artikel 14 van voormeld decreet wordt het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen gemachtigd verbintenissen aan te gaan voor:

1. Het fundamenteel onderzoek;
2. Het strategisch basisonderzoek;
3. Het klinisch-wetenschappelijk onderzoek;
4. De investeringen in zware, middelzware en bijzondere onderzoeksinfrastructuur.

Conform het uitgavendecreet krijgt het FWO voor 2016 een machtiging van 320,79 miljoen euro voor de beleidskredieten. Dit is als volgt opgesplitst:

1. Het fundamenteel onderzoek: 226,79 miljoen euro
2. Het strategisch basisonderzoek (projecten en nieuwe doctoraatsbeurzen): 47,98 miljoen euro
3. Klinisch-wetenschappelijk onderzoek (TBM + fundamenteel klinische mandaten): 19,45 miljoen euro
4. De investeringen in zware, middelzware en bijzondere onderzoeksinfrastructuur: 26,57 miljoen euro

Wanneer we dit bedrag van 320,79 miljoen euro opsplitsen volgens de 'oude' basisallocaties omvat dit:

- De basistoelage nl. 167,138 miljoen euro. In dit bedrag zit de 1 miljoen euro voor mandaten en de 1,85 miljoen euro voor de co-financiering van EU-projecten vervat die vanuit de verdeling van de IWT-lijn 'initiatieven Vlaamse Regering' naar het FWO overkomen (zie verder).
- 57,786 miljoen euro voor Odysseus (voor 5 jaar). In 2016 wordt een nieuwe vijfjaarlijkse

oproep gelanceerd voor Odysseus-projecten.

- In 2016 werd geen bedrag ingeschreven voor Big Science. Dit betekent enkel dat er dit jaar geen oproep is voorzien. Die komt er pas in 2018. Ter informatie: tot nu toe werden er jaarlijks 3,75 miljoen euro aan vastleggingskredieten voor Big Science voorzien.
- Voor internationale samenwerking bedraagt de machtiging in 2016 7,075 miljoen euro. Ook deze machtiging loopt over verschillende jaren. In 2016 wordt een nieuwe oproep over 3 jaar gelanceerd.

Met daarnaast:

- 39,94 miljoen euro voor SBO-projecten.
- 8,04 miljoen euro voor de (nieuwe) doctoraatsbeurzen strategisch basisonderzoek. De lopende doctoraten strategisch basisonderzoek blijven onder het beheer van het AIO. De bijhorende middelen zijn in het Hermesfonds terug te vinden. De Baekelandbeurzen, die tot nu toe in dezelfde begrotingslijn als de beurzen strategisch basisonderzoek vielen, komen vanaf 2016 onder het Hermesfonds en blijven van daaruit gefinancierd en opgevolgd.
- 14,243 miljoen euro voor TBM. Dit bedrag is samengesteld als volgt: 6,826 miljoen euro uit IWT + 7,417 miljoen euro (deel van de 8 miljoen euro uit groeipad). De resterende 0,5 miljoen euro uit die opstap van 8 miljoen euro gaan naar fundamenteel klinische mandaten en zit in deze indeling vervat in de 'basissubsidie'. Op een jaarlijks subsidiebedrag van 6,826 miljoen euro betekent de opstap voor TBM meer dan een verdubbeling van de jaarlijkse middelen.
- De ex-Hercules-middelen ten bedrage van 26,571 miljoen euro.

De overgang naar machtigingen maakt een vergelijking met het verleden moeilijk voor het FWO. Op het eerste zicht lijkt er sprake te zijn van een aanzienlijke stijging van de FWO-middelen (146,58 miljoen euro ten opzichte van BA 2015), maar die stijging is mede een gevolg van de overstap op machtigingen. De machtigingen voor de kredietlijnen voor Odysseus, Big Science en internationale samenwerking lopen over meerdere jaren. Voor Odysseus en internationale samenwerking wordt het totaalbedrag in 2016 volledig ingeschreven, gekoppeld aan een nieuwe oproep. Het omgekeerde geldt voor Big Science waar de 'nul' niet betekent dat er hier voortaan niet meer wordt op ingezet.

Wel staat vast dat het FWO er in 2016 bijna 82 miljoen euro aan beleidskredieten bij krijgt ten gevolge van de overheveling van de Hercules-middelen en de IWT-middelen voor academisch beleid. Daar bovenop ziet het FWO zijn middelen nog met 10,85 miljoen euro stijgen, waarvan

8 miljoen voor TBM en fundamenteel klinische mandaten uit het groeipad en 2,85 miljoen euro voor postdocmandaten en voor de co-financiering van EU-projecten uit de verdeling van de IWT-lijn 'initiatieven Vlaamse Regering'.

Begrotingsartikel EB0-1EEG2AC-WT werking en toelagen - onderzoek via universiteiten en associaties

Dit begrotingsartikel bevat de BOF-middelen. Ook de BOF-middelen gaan over meerdere kredietlijnen: de basissubsidie, de subsidie voor het aanstellen van bijkomende ZAP-mandaten, de subsidie in het kader van het Methusalem-programma en de subsidie voor het tenure track stelsel. Samen zijn deze kredietlijnen in 2016 goed voor 159,764 miljoen euro. De basissubsidie en de subsidie voor het aanstellen van bijkomende ZAP-mandaten zijn in 2016 samen goed voor 128,518 miljoen euro. Dat is 0,9 miljoen euro meer dan de BA 2015 en heeft louter te maken met de eerder gemaakte afspraken rond de opstap voor het groeipad hoger onderwijs.

In de rand moet worden opgemerkt dat via het programmadecreet BO2016, budgettaire wijzigingen worden doorgevoerd met betrekking tot het beleidsdomein onderwijs en vorming, waardoor de voorziene groei voor het ZAP-kader wordt vertraagd. De groeipaden worden wel met een jaar verlengd. Ook de aanvullende onderzoeksmiddelen worden vanaf het begrotingsjaar 2016 met 1% verminderd (0,5 miljoen euro voor de universiteiten en de schools of arts) en ook het groeipad wordt vertraagd, waardoor de voorziene groei voor de universiteiten in 2016 met 2,66 miljoen euro vermindert.

Begrotingsartikel EB0-1EEG2AG-WT werking en toelagen - beleidsvoorbereiding

Bij het begrotingsartikel EB0-1EEG2AG-WT 'Werking en toelagen – beleidsvoorbereiding' waaronder de subsidie aan de Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek, de subsidie aan ECOOM, en ook de uitgaven vallen voor 'de conceptie, voorbereiding en uitvoering van acties m.b.t. wetenschap en innovatie' en 'ter bevordering van de Vlaamse Informatiemaatschappij in het kader van de Lissabon-strategie' wordt voor 2016 een sterke daling (8,6 miljoen euro) van de middelen vastgesteld. Dit is het gevolg van het feit dat vanaf 2016 de bijdrage voor de Steunpunten Beleidsrelevant Onderzoek vanuit het beleidsdomein EWI wordt stopgezet. Op 3 juli 2015 hechtte de Vlaamse Regering immers haar goedkeuring aan de conceptnota Beleidsrelevant Onderzoek waarin de beleidsdomeinen binnen de Vlaamse overheid geresponsabiliseerd worden om met eigen middelen zelf keuzes te maken en initiatieven te nemen inzake beleidsrelevant (wetenschappelijk) onderzoek.

Begrotingsartikel EB0-1EEG2AU-IS en EB0-1EEG5AU-IS interne stromen - Agentschap Plantentuin Meise

De plantentuin Meise ontvangt 10,331 miljoen euro aan basissubsidie in 2016, met daar bovenop 2,206 miljoen euro uit de verdeling van de FFEU-middelen. Dit is minder dan de afspraak van de Vlaamse Regering om jaarlijks de eerste vijf miljoen euro FFEU-middelen te reserveren voor de plantentuin in Meise. De FFEU middelen zijn in de analyse als een afzonderlijke lijn in tabel 4 opgenomen.

1.5.3. Programma EF 'Meer innovatie, kenniscreatie, - en kennisvalorisatie'

Ook in dit programma zijn de gevolgen van de herstructurering van het beleidsdomein EWI duidelijk zichtbaar. Voor het IWT waren er tot op heden twee begrotingsartikels onder het programma EF terug te vinden.

Begrotingsartikel EB0-1EFG2AY-IS

Begrotingsartikel EB0-1EFG2AY-IS omvatte de werkmiddelen van het IWT, de VIN-werking en de middelen voor de VCP-werking. Deze middelen worden overgeheveld, deels naar het FWO (1,237 miljoen euro) en deels naar het AIO (9,549 miljoen euro). Samen gaat het om 10,786 miljoen euro. In het verleden was dit hoger (bij de BA 2015 was dit nog 12,362 miljoen). Dit verschil laat zich verklaren door de lagere pensioenkost van het personeel binnen het nieuwe intern verzelfstandigd agentschap (IVA) AIO. De aldus vrijgekomen middelen gaan naar 'de grote pot' en zijn niet meer specifiek voor W&I bestemd.

EB0-1EFG5AY-IS interne stromen - IWT

Begrotingsartikel EB0-1EFG5AY-IS omvatte de beleidsmiddelen voor het IWT waaronder:

- de vastleggingsmachtiging voor projecten op initiatief van bedrijven en innovatiesamenwerkingsverbanden;
- de IWT-projecten lichte structuren;
- de dotatie IWT-doctoraatsbeurzen strategisch basisonderzoek en Baekeland-mandaten;
- de vastleggingsmachtiging voor innovatieve (e-)mediaprojecten;
- de vastleggingsmachtiging ter ondersteuning van innovatieve acties op initiatief

Vlaamse Regering.

Ten gevolge van de opheffing van het IWT zijn deze bedrijfsgerichte instrumenten naar het Hermesfonds overgeheveld. Ze worden ook daar (sectie 1.5.6) besproken.

In dit programma EF blijven enkel nog de Strategische onderzoekscentra (SOC's) over, verdeeld over volgende begrotingsartikels.

Begrotingsartikel EB0-1EFG2AB-WT werking en toelagen strategische onderzoekscentra en innovatieplatformen

Op dit begrotingsartikel worden nu enkel nog de strategische onderzoekscentra IMEC en Flanders Make en ook NERF gefinancierd.

In 2016 wordt de helft van het bedrag voor NERF (0,866 miljoen euro) aan de begroting voor VIB toegevoegd. De andere helft – voor IMEC – blijft onveranderd op de begrotingslijn NERF staan.

Flanders Make ontvangt in 2016 13,220 miljoen euro. Dit is de 8,220 miljoen euro 'gewone dotatie' aangevuld met vijf miljoen euro uit de verdeling van de IWT- middelen 'initiatieven Vlaamse Regering' (zie verder). In 2015 werd vijf miljoen euro voor Flanders Make uitgetrokken uit de 20 miljoen euro opstap groeipad (zie eerder).

Begrotingsartikel EB0-1EFG2AP-IS Interne stromen iMinds

Vanaf 2016 wordt er een afzonderlijk begrotingsartikel voor iMinds gecreëerd. De subsidie van iMinds stijgt in 2016 met 1,5 miljoen euro tot 28,499 miljoen euro. Deze extra 1,5 miljoen euro zou uit de Hermesmiddelen komen.

Begrotingsartikel EB0-1EFG2AX-IS interne stromen - VITO

Het Vlaams Kenniscentrum Water (Vlakwa) wordt vanaf 1 januari 2016 een onafhankelijke afdeling van VITO. De basisdotatie van VITO wordt verhoogd met 0,752 miljoen euro voor de Vlakwa-activiteiten. Deze middelen komen eveneens uit de herverdeling van de oorspronkelijke IWT-begrotingspost initiatieven Vlaamse Regering (zie verder).

1.5.4. Programma EG 'Een groter draagvlak voor creativiteit, wetenschap en technologie'

Binnen dit programma ressorteert slechts één begrotingsartikel EBO-1EGG2AA-WT, dat de middelen omvat voor de popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie, de subsidies aan structurele partners voor de bekendmaking van het wetenschapsbeleid en wetenschappelijk onderzoek, de subsidies voor de Stichting FTI, de subsidies voor de expertisecellen voor de popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie in de schoot van de associaties, de middelen voor de Society Roger Van Overstraeten en de subsidie voor de vzw Flanders DC.

Flanders DC zal in 2016 geen subsidie meer ontvangen vanuit het departement EWI. Het zal, net als de Innovatiecentra, deel uitmaken van de frontoffice van het AIO (zie VRWI advies 208 'Ondernemerschap' d.d. 24 september 2015) voor de kerntaak van het AIO 'bevorderen van ondernemerschap'. De middelen voor Flanders DC (2,3 miljoen euro) zitten nu vervat in de Hermes-begrotingslijn 'Initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap' onder strategische doelstelling 2: Stimuleren van groei, transformatie en innovatie. Ze zijn derhalve niet in de analyse meegenomen als W&I-middelen.

Het schrappen van Flanders DC uit programma EG betekent niet dat de middelen van dit programma evenredig dalen: het totaal bedrag van het programma daalt slechts met 0,80 miljoen euro.

1.5.5. Programma EA 'Apparaatskredieten'

Voor het programma EA 'Apparaatskredieten' binnen EWI worden enkel de VRWI-dotatie en de middelen voor communicatie in de analyse opgenomen.

De VRWI-dotatie is in 2016 met 1% gedaald tegenover 2015 tot 1,234 miljoen euro ten gevolge van besparingen.

Met het oog op het in kaart brengen van alle middelen die voorheen als W&I werden bestempeld, wordt bijkomend ook dat deel van de apparaatskredieten voor AIO (9,549 miljoen euro) meegenomen in de analyse dat overeenstemt met de 'werkingskosten' van het ex-IWT (zie eerder). Of dit in de toekomst nog opportuun is en zal worden aangehouden, is de vraag.

1.5.6. Programma EC 'Een duurzaam economisch weefsel, het faciliteren van ondernemerschap'

In het verleden werd het programma EC 'Een duurzaam economisch weefsel, het faciliteren van ondernemerschap' niet meegenomen in de analyse van de W&I-begroting. De herstructurering van het beleidsdomein EWI brengt daar verandering in.

Enkel die begrotingsartikels uit dit programma die van belang zijn voor de analyse van de W&I-begroting, worden hierna besproken.

EB0-1ECG2AA-WT werking en toelagen – beleidsvoorbereiding

Een eerder beperkt stuk van het programma EC ressorteert onder het departement EWI. Onder het begrotingsartikel EB0-1ECG2AA-WT werking en toelagen – beleidsvoorbereiding vallen de middelen voor het Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek thema 'Economie'. Zoals eerder vermeld is vanaf 2016 elk beleidsdomein verantwoordelijk voor zijn beleidsrelevant onderzoek. Recent keurde de Vlaamse Regering de oproep goed voor een steunpunt rond het thema Economie en Ondernemen. Voor de financiering van het nieuwe steunpunt Economie en Ondernemen 2016-2020 wordt jaarlijks maximaal een bedrag van 0,50 miljoen euro voorzien in de begroting van het Departement EWI. Vanwege het wegvallen van de financiering 'steunpunten' vanuit het programma EE (zie eerder) wordt de volledige financiering van dit steunpunt nu op dit begrotingsartikel geplaatst. Tot nu toe was dit enkel de co-financiering.

Conform het verleden worden deze middelen (nog) niet in de begrotingsanalyse meegenomen.

EC0-1EECG5AY-IS Interne stromen – Fonds flankerend economisch beleid (Hermesfonds)

Het overgrote deel van het programma EC wordt door het Agentschap Ondernemen beheerd. Het belangrijkste begrotingsartikel hier is 'EC0-1EECG5AY-IS Interne stromen – Fonds flankerend economisch beleid (Hermesfonds)'.

In opvolging van de Beleidsnota WEWI 2014-2019 wordt de missie van het Hermesfonds vertaald in zes strategische doelstellingen:

- Strategische doelstelling 1: bevorderen van ondernemerschap;

- Strategische doelstelling 2: stimuleren van groei, transformatie en innovatie;
- Strategische doelstelling 3: versterken van het industrieel weefsel door het voeren van een clusterbeleid;
- Strategische doelstelling 4: andere, ondersteunende en facilitaire activiteiten;
- Strategische doelstelling 5: stimuleren van optimale omgevingsfactoren m.b.t. groei, transformatie en innovatie;
- Strategische doelstelling 6: beheer van de Ford-site.

De oorspronkelijke middelen van het Hermesfonds zijn volgens deze doelstellingen verdeeld.

Ten gevolge van de herstructurering van het beleidsdomein EWI (zie punt 1.2.1) is vanaf 2016 een aanzienlijk deel van de middelen van het IWT naar het Hermesfonds overgeheveld. Hierdoor verdubbelt het Hermesfonds in omvang en wordt ook het aandeel W&I/O&O binnen dit fonds veel groter. Voortaan zal dit begrotingsartikel uit programma EC dan ook systematisch worden meegenomen in de begrotingsanalyse.

Tabel 6 geeft een overzicht van de Hermesmiddelen anno 2016. In de tabel zijn de oorspronkelijke Hermesmiddelen, verdeeld voor de verschillende strategische doelstellingen, duidelijk te onderscheiden van de overgehevelde IWT-middelen, die (nog) niet onder een strategische doelstelling zijn ondergebracht.

Omdat het oorspronkelijke Hermesfonds gericht was op economische steun, viel dit niet onder de scope van een begrotingsanalyse W&I. Wel werd in het verleden steeds een forfaitair bedrag opgenomen aan middelen die vanuit het Hermesfonds jaarlijks worden gereserveerd voor onderzoek en ontwikkeling. De voorbije jaren was dit bedrag gedaald tot 8,80 miljoen euro. Dit bedrag is nu niet opgenomen in de analyse.

Een (beperkt aantal) begrotingslijnen van het Hermesfonds bevatten nu reeds een deel innovatie zoals bv. de EFRO-cofinancieringsmiddelen. In de toekomst zullen er door de aangekondigde hervormingen aan het innovatie-instrumentarium wellicht nog meer 'gemengde (lees E en I-)' begrotingslijnen komen. Dit zal zich wellicht moeten vertalen in een nieuwe aanpak voor toekomstige begrotingsanalyses.

Tabel 6: Overzicht middelen Hermesfonds (in miljoen euro)

<i>Hermesfonds</i>	BO 2016
Strategische doelstelling 1: bevorderen van ondernemerschap	20,19
Strategische doelstelling 2: stimuleren van groei, transformatie en innovatie	188,96
Strategische doelstelling 3: versterken van het industrieel weefsel door het voeren van een clusterbeleid	5,63
strategische doelstelling 4: andere, ondersteunende en facilitaire activiteiten	11,68
Strategische doelstelling 5: stimuleren van optimale omgevingsfactoren mbt groei, transformatie en innovatie	32,50
Strategische doelstelling 6: beheer Ford site	0,10
totaal Hermes exclusief IWT	259,06
<i>IWT</i>	
Subsidies aan wet. en technisch onderzoek met landbouwkundig doel	8,82
Tetra	8,11
provisie	3,00
Projecten op initiatief van bedrijven en innovatiesamenwerkingsverbanden	148,92
provisie	10,00
Ondersteuning van innovatieve acties op initiatief Vlaamse regering	0,07
Innovatiecentra	4,43
Innovatieve (e-) mediaprojecten	0,00
doctoraatsbeurzen strategisch basisonderzoek	24,12
Baekeland-mandaten	7,79
Projecten lichte structuren	24,63
som IWT kanalen	239,89

Ongeveer de helft van de middelen uit het Hermesfonds vallen met andere woorden buiten de scope van deze oefening en worden bijgevolg niet besproken of meegerekend. Bij wijze van uitzondering wordt gewezen op strategische doelstelling 1 'bevorderen van ondernemerschap' waaruit de middelen voor Flanders DC komen. Zoals reeds eerder vermeld, zijn deze middelen daarom niet meer in de begrotingsanalyse meegenomen.

Onder strategische doelstelling 2 'stimuleren van groei, transformatie en innovatie' is onder meer de 80 miljoen euro aan 'provisie voor investeringen in O&O en het bedrijfsleven', maar ook de kmo-portefeuille terug te vinden. Eerder werd gesteld dat, zolang de bestemming van deze 80 miljoen euro niet bekend is, de middelen ook niet kunnen worden meegenomen in een analyse van de W&I-begroting.

Onder strategische doelstelling 3 'versterken van het industrieel weefsel door het voeren van een clusterbeleid' is de 'provisie opstap economie en innovatie' (5,633 miljoen euro) (zie verder) terug te vinden. Vermoedelijk zullen deze middelen ingezet worden voor het vernieuwd clusterbeleid. Daarom worden ze wel meegerekend in het W&I-budget.

Op de overgehevelde middelen van het IWT wordt wel dieper ingegaan.

De vastleggingsmachtiging voor projecten op initiatief van bedrijven en innovatiesamenwerkingsverbanden en de vastleggingsmachtiging voor de IWT-projecten Lichte Structuren worden integraal overgeheveld naar het Hermesfonds. Het is nog niet geheel duidelijk waarvoor de 24 miljoen euro aan projectmiddelen 'lichte structuren' (een ex-IWT-lijn) zal worden aangewend. Wel zouden projectmiddelen zijn toegekend aan een aantal lichte structuren, vermoedelijk op deze begrotingslijn.

De ex-IWT-middelen voor projecten op initiatief van bedrijven en innovatiesamenwerkingsverbanden dalen in 2016 ten opzichte van de BA 2015 met 10 miljoen euro tot 148,92 miljoen euro. Deze 10 miljoen zijn ondergebracht in een provisie.

Een analoge werkwijze werd toegepast voor de Tetra-middelen en de middelen voor Landbouwprojecten: hier werd telkens 1,5 miljoen euro verplaatst naar een provisielijn. Deze provisies hebben een eerder boekhoud-technische reden. Ze moeten als buffer dienen voor mogelijke interrelaties (die volgend jaar beslist worden), d.w.z. aanvraagdossiers ten gunste van entiteiten van de consolidatiekring van de Vlaamse Overheid. Indien de middelen niet voor interrelaties worden opgebruikt, kunnen ze voor 'gewone' Tetra- of landbouwonderzoeksprojecten gebruikt worden.

De dotatie IWT-doctoraatsbeurzen Strategisch Basisonderzoek en Baekeland-mandaten wordt in 2016 opgesplitst. Zoals reeds aangehaald in punt 1.5.2 zullen de Baekeland-beurzen voortaan door het AIO worden opgevolgd. De middelen hiervoor zijn bij het Hermesfonds ondergebracht. De middelen voor de doctoraatsbeurzen Strategisch Basisonderzoek worden deels overgedragen aan het FWO en deels aan het AIO/Hermesfonds. De lopende doctoraatsbeurzen Strategisch Basisonderzoek worden opgevolgd en uitbetaald door het AIO. Ook deze middelen zijn terug te vinden in het Hermesfonds. De nieuwe lichting beurzen en de bijhorende middelen verhuizen naar het FWO.

De vastleggingsmachtiging voor innovatieve (e-) mediaprojecten werd ten gevolge van de besparingen reeds in 2015 op nul gezet.

De vastleggingsmachtiging ter ondersteuning van innovatieve acties op initiatief van de Vlaamse Regering ten slotte wordt opgedoekt. 0,065 miljoen euro aan expertkosten met betrekking tot deze ex IWT-post zijn (voorlopig) nog als begrotingslijn in het Hermesfonds terug te vinden. De resterende 12,035 miljoen euro middelen, worden in 2016 verdeeld als volgt:

Vlakwa (inkanteling in VITO).....	0,75 miljoen euro
Flanders Make.....	5,00 miljoen euro
FWO-mandaten	1,00 miljoen euro
FWO EU co-financiering	1,85 miljoen euro

Deze middelen zijn voor de begroting 2016 terug te vinden bij de betreffende instanties. De resterende 3,44 miljoen euro van deze ex IWT-lijn is, samen met de resterende 2,2 miljoen euro uit de extra middelen voor 2016 (zie sectie 1.5.6) als de 5,63 miljoen euro 'werking en toelagen – versterken van het industrieel weefsel door het voeren van een clusterbeleid' bij het Hermesfonds terug te vinden. Voorlopig is het niet duidelijk waarvoor die middelen uiteindelijk moeten dienen, wellicht voor de financiering van de clusterorganisaties. Een deel van de middelen zou ook bedoeld zijn voor iMinds en voor het Centrum voor Medische Innovatie (CMI).

De innovatiecentra werden in 2014 via het decreet betreffende de organisatie en financiering van het Wetenschaps- en Innovatiebeleid (W&I-decreet) decretaal verankerd. Om praktische redenen werden de innovatiecentra in 2015 nog betaald via de lijn IWT- 'initiatieven Vlaamse Regering'. Vanaf 2016 komt er een aparte basisallocatie binnen het Hermesfonds. De

modaliteiten die de jaarlijkse subsidie zullen regelen, worden vastgelegd in een vijfjaarlijks convenant. De middelen voor de innovatiecentra (inclusief innovatiestimulering in de zorg) worden in 2016 terug op 4,429 miljoen gebracht.

1.6. Conclusie

De herstructurering van het beleidsdomein EWI heeft een grondige herschikking van de begrotingsposten W&I tot gevolg gehad. Deze herschikking beperkt zich voornamelijk tot een herverdeling van de middelen tussen de betrokken begrotingsprogramma's.

Daarnaast zijn er voor een aantal begrotingsposten een toename, dan wel afname van de middelen waar te nemen. In tabel 7 worden de belangrijkste bewegingen weergegeven. Ze werden in sectie 1.5 in meer detail besproken. De kleinere stijgingen of dalingen in het budget worden niet meegenomen.

Tabel 7: belangrijkste bewegingen in W&I-begroting (in miljoen euro)

Programma	2016	
	+ (extra middelen)	- (afname middelen)
EA		
EE	+0,90 BOF +8,00 FWO TBM +1,00 FWO (mandaten uit IWT-lijn) +1,85 FWO (EU-cofinanciering uit IWT-lijn) +2,20 plantentuin Meise uit FFEU	-8,60 afschaffen EWI subsidie Steunpunten Beleidsrelevant Onderzoek
EF	+5,00 Flanders Make (uit IWT-lijn) +0,75 VITO Vlakwa (uit IWT-lijn) +1,50 iMinds (uit Hermesfonds?)	-1,50 IWT werking (pool der parastatalen) -12,10 opdoeken en verdelen IWT-lijn initiatieven Vlaamse Regering
EC	5,63 provisie (waarvan 3,44 uit IWT-lijn en 2,20 uit groeipad)	
Totaal	4,70	

Enkel de 8 miljoen euro uit de verdeling van de extra middelen voor 2016 bestemd voor TBM en klinische mandaten bij het FWO, de 2,2 miljoen euro uit de FFEU-middelen voor de

plantentuin Meise en de 0,9 miljoen euro voor het BOF voor het groeipad Hoger Onderwijs zijn nieuwe middelen. De dotatie van iMinds stijgt met 1,5 miljoen euro, wellicht met middelen uit het Hermesfonds. Daarnaast wordt de EWI-subsidie voor de Steunpunten Beleidsrelevant Onderzoek stopgezet vanaf 2016 (-8,6 miljoen euro) en levert de overheveling van het IWT-personeel naar het AIO een besparing van 1,5 miljoen euro op.

De 12,10 miljoen euro aan middelen uit de IWT-lijn 'Initiatieven Vlaamse Regering' die worden herverdeeld zijn ook in tabel 7 opgenomen. Zij hebben echter geen netto effect.

Ten slotte is ook de 2,2 miljoen euro vrije ruimte uit het groeipad voor 2016 opgenomen, op voorwaarde dat die middelen voor W&I zullen worden ingezet.

De resultante van de extra middelen en de 'stijgers en dalers' in de reguliere middelen is een stijging van het W&I-budget in 2016 met net geen 5 miljoen euro ten opzichte van BA 2015.

BIJLAGEN

- PROGRAMMA EA: APPARAATSKREDIETEN - EWI
- PROGRAMMA EE: WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK – EXCELLENTIE VOOR ALLES
- PROGRAMMA EF: MEER INNOVATIE, KENNISCREATIE EN KENNISVALORISATIE
- PROGRAMMA EG: EEN GROTER DRAAGVLAK VOOR CREATIVITEIT, WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE

PROGRAMMA EA: APPARAATSKREDIETEN - EWI

		initieel 2015	BA 2015	initieel 2016	2016-BA2015	
					absoluut	procentueel
	begrotingsartikel					
Dotatie VRWB (VAK) - Inkomstenoverdracht aan AOI Strategische Adviesraad	interne stromen - SAR EWI	1,274	1,247	1,234	-0,013	-1,04%
Allehande communicatie- initiatieven m.b.t. economie, wetenschap en innovatie (voorheen: wetenschap, technologie en innovatie op initiatief van Vlaamse minister W&I)(VAK)	werking en toelagen (onderdeel)	0,118	0,118	0,118	0,000	0,00%
totaal		1,392	1,365	1,352	-0,013	-0,95%

PROGRAMMA EE: WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK – EXCELLENTIE VOOR ALLES (1/3)		initieel		BA		initieel		2016-2015BA			
		2015		2015		2016		absoluut verschil		procentueel verschil	
begrotingsartikel											
Subsidie VLIZ - Vlaams Instituut voor de Zee (VAK)	interne stromen - VLIZ	4,141	4,108	4,108	4,108	4,108	4,108	0,000	0,00%		
Subsidie VLIZ voor investeringsuitgaven (VAK)											
Subsidie KMDA (VAK)	werking en toelagen	0,826	0,817	0,817	0,817	0,817	0,817	0,000	0,00%		
Subsidie aan UNESCO voor de ondersteuning van het Vlaams UNESCO-Trustfonds wetenschappen (VAK)	- algemene ondersteuning	1,384	1,384	1,384	1,384	1,384	1,384	0,000	0,00%		
Subsidie United Nations University (UNU) - Programma regionale integratiestudies (VAK)	uning	0,960	0,768	0,768	0,768	0,768	0,768	0,000	0,00%		
Subsidie Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (VAK)	interne stromen - KVAB	1,089	1,089	1,089	1,089	1,089	1,089	0,000	0,00%		
ITG	werking en toelagen -	2,036	1,990	1,990	1,990	1,990	1,990	0,000	0,00%		
AMS, Orpheus, Vierick	postinitieel onderwijs	1,030	1,043	1,043	1,043	1,043	1,043	0,000	0,00%		
Actieplan "Menselijk kapitaal voor wetenschap, technologie en innovatie" (VAK)	werking en toelagen	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000	0,900	0,57%		
Subsidies Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) in kader van Methusalem-programma (VAK)	- onderzoek via universiteiten en associaties	18,302	18,110	18,110	18,110	18,110	18,110				
Subsidie aan de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) voor de aanstelling van bijkomende ZAP-mandaten (VAK)		7,456	7,378	7,378	7,378	7,378	7,378				
Subsidie aan de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) voor de universiteiten (VAK)		121,516	120,240	120,240	120,240	120,240	120,240				
Subsidie Bijzondere Onderzoeksfondsen in kader van Tenure Track stelsel aan universiteiten (VAK)		9,233	9,136	9,136	9,136	9,136	9,136				

PROGRAMMA EE: WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK – EXCELLENTIE VOOR ALLES (2/3)		initieel 2015	BA 2015	initieel 2016	2016-2015BA absoluut verschil	2016-2015BA procentueel verschil
begrotingsartikel						
Subsidie FWO- Vlaanderen voor projecten i.k.v. internationale onderzoeksfaciliteiten ('Big Science') (MAC)	interne stromen - FWO	3,751	3,751	0,000	146,580	84,14%
Subsidie FWO- Vlaanderen voor Odysseus-programma (MAC)	EBO-1EEG2AT-IS	11,018	11,019	57,786		
Subsidie FWO- Vlaanderen (MAC)		147,345	145,231	167,138		
Subsidie FWO- Vlaanderen voor internationale wetenschappelijke samenwerking (MAC)		2,370	2,749	7,075		
Dotatie gefinancierd met netto-opbrengst van de winst Nationale Loterij voor FWO- Vlaanderen		11,463	11,463	0,000		
Strategisch basisonderzoek SBO (MAC)				39,940		
Doctoraatsbeurzen strategisch basisonderzoek (MAC)				8,040		
Toegespast Biomedisch Onderzoek met Primair Maatschappelijke Finaliteit (MAC)				14,243		
financiering (middel)zware onderzoeksapparatuur (MAC)				13,150		
financiering bijzondere onderzoeksapparatuur (MAC)				13,421		
Apparaatkredieten FWO	EBO-1EEG2AT-IS			10,803	10,803	
Subsidie aan de universitaire interfaciediensten (VAK)	EBO-1EEG2AE- WT	2,942	2,918	2,918	0,000	0,00%
Dotatie aan het Industriel Onderzoeksfonds Vlaanderen (IOF) (VAK)		27,242	27,019	27,019		
Uitgaven i.k.v. internationale wetenschappelijke samenwerking (VAK)	EBO-1EEG2AF- WT	0,058	0,058	0,058	0,000	-0,00%
Subsidies i.k.v. internationale wetenschappelijke en innovatiesamenwerking (VAK)		0,929	0,929	0,929		
Subsidie expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM) (VAK)	EBO-1EEG2AG- WT	2,128	2,128	2,028	-8,631	-67,81%
Uitgaven m.b.t. de conceptie, voorbereiding en uitvoering van acties m.b.t. wetenschap en innovatie (VAK)		0,785	0,785	0,970		
Uitgaven ter bevordering van de Vlaamse Informatiemaatschappij i.k.v. Lissabon-strategie (VAK)		1,639	1,639	1,100		
Subsidie aan Steunpunten Beleidsrelevant Onderzoek (VAK)		8,177	8,177	0,000		

**PROGRAMMA EE:
WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK – EXCELLENTIE
VOOR ALLES (3/3)**

	begrotingsartikel	initieel 2015		BA 2015		initieel 2016		2016-2015BA	
								absoluut verschil	procentueel verschil
Uitgaven m.b.t. de inventarisatie en valorisatie van het wetenschappelijk en technologisch onderzoek (fonds)		0,241	0,241	0,190	0,190	0,190	0,190	0,000	0,00%
Dotatie EVA Herculestiting als beheersvergoeding (VAK)	werking en toelagen - algemene beleids- ondersteuning		0,241	0,190	0,190	0,190	0,190	0,000	0,00%
Subsidie aan Herculestiting voor financiering (middel) zware onderzoeksapparatuur (MAC)	interne stromen - EVA Herculestiting	0,987	0,987	0,987	0,987	0,000	0,000	-0,987	
Subsidie aan Herculestiting voor financiering (middel) zware onderzoeksapparatuur (MAC)	interne stromen - EVA Herculestiting	13,150	26,571	13,150	26,571	0,000	0,000	-26,571	
Subsidie aan Herculestiting voor financiering bijzondere onderzoeksapparatuur (MAC)	interne stromen - EVA Herculestiting	13,421	13,421	13,421	13,421	0,000	0,000		
Dotatie IWT voor steun aan Toegepast Biomedisch Onderzoek met Primair Maatschappelijke Finaliteit (TBM)(MAC)	interne stromen - IWT	6,884	67,264	6,826	66,693	0,000	0,000	-66,693	
Dotatie IWT voor bevordering van technologieovername en onderzoek door instellingen hoger onderwijs (TETRA-fonds) (MAC)		9,693		9,611		0,000			
Strategisch basisonderzoek SEO (IWT) MAC		40,282		39,940		0,000			
Subsidies aan wet. en technisch onderzoek met landbouwkundig doel (IWT) (MAC)		10,405		10,316		0,000			
Agentschap Plantentuin Meise	interne stromen - Agentschap Plantentuin Meise	10,689	10,689	10,576	10,576	10,331	10,331	-0,245	-2,32%
Agentschap Plantentuin Meise	interne stromen - Agentschap Plantentuin Meise					2,206	2,206	2,206	
Totaal		497,572	497,572	492,946	492,946	550,308	550,308	57,362	11,64%

**PROGRAMMA EF:
MEER INNOVATIE, KENNISCREATIE EN KENNISVALORISATIE**

	initieel 2015		BA 2015		initieel 2016		2016-BA2015	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
begrotingsartikel								
werking en toelagen	48,242		47,732		47,732			
strategische on-derzoekscentra en innovatieplatformen	8,307	58,295	8,220	57,684	13,220	61,818	4,134	7,17%
IMEC en VIB ikv NERF activiteiten (NGK)	1,746		1,732		0,866			
subsidie iMinds (NGK)	27,287	27,287	26,999	26,999	28,499	28,499	1,500	5,56%
subsidie VIB (NGK)	44,161	44,161	43,699	43,699	44,565	44,565	0,866	1,98%
dotatie VITO (NGK)	37,964		37,940		38,692		0,752	1,62%
dotatie VITO referentietaken	8,460	46,424	8,460	46,400	8,460	47,152		
Dotatie IWT (Werkingsmiddelen) (VAK)	12,054		12,058		0,000			
Dotatie aan het IWT-Vlaanderen ter ondersteuning van de Vlaamse deelname aan de Europese Programma's (VCP-werking) (VAK)	0,178	12,549	0,263	12,363		0,000	-12,363	-100,00%
Vastleggingsmachtiging IWT voor studie- en expertise-opdrachten tbv VIN (Vlaams Innovatie Network) (MAC)	0,317		0,022					
Vastleggingsmachtiging IWT voor projecten op initiatief van bedrijven en innovatiesamenwerkingsverbanden (MAC)	159,311		158,925		0,000			
Vastleggingsmachtiging IWT ter ondersteuning van innovatieve acties op initiatief Vlaamse regering (MAC)	17,779		15,279		0,000			
Vastleggingsmachtiging IWT voor innovatieve (e-) mediaprojecten (MAC)	0,000	241,987	0,000	239,074	0,000	0,000	-239,074	-100,00%
Dotatie IWT-doctoraatsbeurzen strategisch basisonderzoek en Baekelandmandaten (MAC)	40,263		40,236		0,000			
IWT -projecten lichte structuren (MAC)	24,634		24,634		0,000			
VITO investeringen (MAC)								
Totaal	430,703	430,703	426,219	426,219	182,034	182,034	-244,185	-57,29%

PROGRAMMA EG: EEN GROTER DRAAGVLAK VOOR CREATIVITEIT, WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE		initieel		BA		initieel		2016-BA2015	
		2015		2015		2016		absoluut procentueel	
begrotingsartikel									
Popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie (GVK)	werkking en toelagen sensibilisering en samenleving	0,886	0,227	3,072	4,158	9,287	-0,800	-7,99%	
Subsidies allerhande m.b.t. bekendmaking wetenschapsbeleid en wet. onderzoek aan structurele partners (GVK)		1,193	1,362	4,158	10,087	1,742	0,315		
Subsidies Stichting FTI (NGK)		4,158	4,158	10,540	10,087	1,742	0,000		
Subsidies voor de expertisecellen voor de popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie in de schoot van de associaties (NGK)		1,720	1,742	10,540	10,087	1,742	0,315		
Society Roger Van Overstraeten		0,300	0,315	10,540	10,087	0,315	0,000		
Subsidie vzw Flanders DC		2,283	2,283	10,540	10,087	2,283	0,000		
Totaal		10,540	10,087	10,540	10,087	9,287	-0,800	-7,99%	

BIJLAGE 2:

Uit speurgids: kmo-portefeuille

Via de kmo-portefeuille kunnen kmo's, met steun van de Vlaamse overheid, diensten inkopen die bevorderlijk zijn voor het ondernemerschap. Het gaat daarbij om opleiding, advies, technologieverkenning, advies voor internationaal ondernemen, strategisch advies en coaching.

Uit speurgids: Strategische Transformatiesteun

Met Strategische Transformatiesteun (STS) worden investerings- en opleidingsprojecten ondersteund die in belangrijke mate bijdragen aan de versterking van het economische weefsel in Vlaanderen. Meer specifiek gaat het om: investeringen in strategische clusters en leadplants in Vlaanderen; investeringen in de internationale doorgroei van innovatiegerichte kmo's in Vlaanderen; transformerende investeringen, die de duurzame verankering realiseren van belangrijke tewerkstelling in Vlaanderen.

Uit Speurgids: Screen Flanders

Sinds 2012 geeft de Vlaamse overheid extra financiële steun aan de audiovisuele sector. Via Screen Flanders worden audiovisuele projecten (fictie-, documentaire- en animatiefilms en animatiereeksen) ondersteund waarbij een deel van de bestedingen specifiek in het Vlaamse Gewest gedaan worden.

Uit speurgids: Enterprise Europe Network

Het Enterprise Europe Network (EEN) is een initiatief van de Europese Commissie (DG Ondernemingen en Industrie) dat de Europese kmo's wil ondersteunen en adviseren. In Vlaanderen is het Enterprise Europe Network een samenwerkingsverband tussen AO en IWT (Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie). Deze organisaties slaan de handen in elkaar om elk vanuit hun expertise in ondernemen en innoveren kmo's wegwijs te maken in Europa.

VLAAMSE RAAD
VOOR WETENSCHAP
EN INNOVATIE

FLEMISH COUNCIL
FOR SCIENCE
AND INNOVATION

KOLONIËNSTRAAT 56
B-1000 BRUSSEL
WWW.VRWI.BE

T +32 2 212 94 10
F +32 2 212 94 11
INFO@VRWI.BE

D. BOOGMANS | VOORZITTER
D. RASPOET | SECRETARIS

